GAZETA
Wielkiego Xięstwa
POZNAŃSKIEGO.

Nakladem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spolki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 224. W Środę dnia 25. Września. **1839.**

Wiadomości zagraniczne.

Polska.

Z Warszawy, dnia 18. Września.

Onegdaj o godz. 10. zrana odbyło się w sali giełdowéj Banku, pod Prezydencyą JW. Radcy Stanu Lubowidzkiego, Prezesa Banku Polskiego, w zastępstwie JW. Dyrektora Głównego Kommissyi R. P. i Skarbu, ogólne zebranie właścicieli List. Zast. T. K. Z. Po stósownéj Prezydującego przemowie, i odczytaniu sprawozdania z czynności Komitetu właścicieli Listów Zastawnych w ciągu 2ch lat ostatnich, nastąpił wybór Radców do tegoż Komitetu, i w miejsce wychodzących z urzędowania, większością kresek obrani zostali: W W. Schultz Stan. i Czapliński Stan., Radcami Komitetu właścicieli Listów Zastawnych; a Paschalski Józef i Zegrzda Konrad, Zastępcami Radców. Powołani przez JW. Prezesa na Assesorów: Żarnowski i Paweł Jaworski; zaś na Sekretarza Seweryn Jański.

Dnia 27. Sierpnia (8. Września) r. b. miasto Chełm było świątkiem na dzwyczajnie rzadkiego religijnego obrzędu. Wspaniała tameczna katedra Grecko-Unicka, po rozebraniu szczupłéj i upadkiem grożącéj, niegdyś murowanéj przez Daniela Halickiego Xiążęcia, wzniesiona z fundamentów przez Filipa Felicyana Wołodkowicza w pierwszéj połowie upłynionego wieku, a dokończona przez Maxymiliana Ryllę, miejscowych Biskupów, już osobistym ich nakładem, już z dobroczynnych składek pobożnych obywateli ziemskich, następnie r. 1802 zniszczona gwałtownym pożarem, i restaurowana w części za rządu austryackiego, i tylko benedykowana, czekała aż do teraźniejszego wieku swego zupełnego ukończenia i konsekracyi obrzędem Biskupim. Błogosławionéj pamięci Alexander Cesarz i Król zewnątrz ją należycie opatrzyć, a Najjaśniejszy Mikołaj, teraz szczęśliwie panujący Monarcha, wewnątrz ozdobić z funduszów rządowych najłaskawiéj rozkazać raczył. Stało się zadosyć Najwyższéj Ich Woli Pańskiéj, i w dniu pomienionym JW. Filip Felicyan Szumborski, dostojny następca swego imiennika fundatora, otoczony gronem katedralnego i dyecezyalnego Duchowieństwa, uroczyście poświęcił ją Najwyższemu Akt ten zaszczycili obecnością swoją: JW. Generał Albertow, Gubernator Cyw. Gub. Lubel. z wielu innymi urzędnikami. Lud z pobliższych wiosek licznemi zgromadzony procesyami, i jak wewnątrz napełniający, tak zewnątrz otaczający Świątynię, głosem Pasterza swego nauczony, ile winien Najdostojniejszéj Panującéj Rodzinie i Wysokiemu w Jéj imieniu działającemu rządowi,

wzniósł razem z kapłanami błagalne głosy do Boga za najdroższe Jéj zdrowie, najdłuższe panowanie i najpomyślniejsze rządy, aby pod Jéj przemożną tarczą ciche i błogie życie z potomkami swojemi mógł prowadzić.

Rossya.

Rzeczywisty Radca Stanu Brunow, mianowany Posłem nadzwyczajnym i Ministrem pełnomocnym przy Dworze Króla Jmci Wirtemberskiego, przeznaczony oraz został (d. 5. Sierpnia) do piastowania takiegoż urzędu przy J. K. W. Wielkim-Xięciu Hesko-Darmsztadzkim.

Francya.

Z Paryża, dnia 16. Września.

Monitor obejmuje dzisiaj następujące urzędowe oświadczenie: „Wiadomości z Konstantynopola i Alexandryi, dzisiaj rano tu nadeszłe, sięgają dnia 26. m. z.; nie donoszą nic zgoła o nowych wypadkach i położenie polityczne rzeczy było zupełnie toż samo, jak przy odejściu ostatniego pakietbotu. Co się tyczy nowiny, o któréj niektóre dzienniki wspominały, iż Posłowie Rossyi i Pruss Porcie oświadczyć mieli, że rządy ich z innémi rządami pogodzić się nie mogą i na przyszłość do konferencyi żadnéj należeć nie będą, umocowani jesteśmy do oświadczenia, że podanie to zupełnie bezzasadne.«

Oprócz podanych już depesz telegraficznych ogłasza rząd jeszcze następującą z Bajonne z d. 14. Września: «Don Carlos i rodzina jego dzisiaj po południu o 4téj godzinie do Ainhoa przybyli, gdzie ich Podprefekt i wojsko nasze przyjmowało i do St. Pé przeprowadziło.“

Temps twierdzi dzisiaj, że General Baudrand, który już do Konstantynopola się wybierał, aby młodemu Sułtanowi przewieść powinszowania jego na tron wstąpienia w imieniu Króla Francuzów, przeciwny odebrał rozkaz. Po otrzymanéj albowiem z Londynu wiadomości, że rząd angielski nie mianuje osobnego Posła, celem przewiezienia tych powinszowań, gabinet francuzki to samo uczynić postanowił.

Anglia.

Z Londynu, dnia 14. Września.

Artykuł w Morning-Chronicle, w którym Pułkownikowi Wylde i Lordowi John Hay wielki w uspokojeniu Hiszpanii przypisują udział i okoliczność tę za istotny zaszczyt dla Ministeryum poczytują, rozjątrzył nadzwyczajnie prassę torysowską; wynurza ona z powodu téj chełpliwosci szczególne oburzenie. Standard powiada: »Rozeszła się pogłoska, która — spodziewamy się na honor Anglii — bezzasadną się być okaże. Rozumieją albowiem, że Ministeryum N. Pani w haniebnéj zdradzie podłego Maroty bezpośredni miało udział i że plan systematyczny, na którym zdrada jego polegała, przez polityków angielskich mu podsunięty został.« — Zapalczywiéj jeszcze i wyraźniéj tłumaczy się Times: „Na zakał dla narodu angielskiego w przyszłości opowiadać będą, że Don Carlos mimo pomocy, któréj Anglia już to potajemnie, już to jawnie, ale zawsze w niesłuszny i prawom narodów wbrew się sprzeciwiający sposób, z nadwerężeniem nawet traktatu, nieprzyjaciołom jego udzielała, na pobojowiskach jednak nie mógł być pokonany. Wszystkie te zabiegi były bezowocne. Anglia jeszcze bardziéj miała się upodlić i sławę swoję na zawsze przyćmić. Oficerowie wojsk morskich i lądowych w służbie Królowéj angielskiéj, agenci, którzy od Ministrów J. K. M. instrukcye odbierali, wpływali do téj brudnéj sprawy — bo powiedzieć haniebnéj byłoby za mało — aby naczelnego wodza Don Carlosa do zdrady Pana i Władzcy spowodować i złudzić wojsko jego, by chorągwie swoje opuściło. Wzywamy każdego z czytelników naszych, aby nam w rocznikach dziejów Anglii pokazał kartę, od któréjby człowiek honorowy, jakiegokolwiek bądź stronnictwa z takiém się odwrócił zawstydzeniem, jak od téj stronicy, która historyę tych bezecnych układów zawiera! Co większa, Maroto, zdrajca, takim tylko sposobem zdrady swéj dokonać mógł, że znaczną liczbę swoich współtowarzyszy, mężnych i wiernych Xięciu swemu oficerów, zamordować kazał. Czyż po lat kilkunastu upływie uwierzą, żeby rząd angielski w tym sromotnym czynie, który Marotę postawił w możności popełnienia najohydniejszéj zdrady, sam istotny miał udział? Zgroza nas przejmuje, kiedy sobie wszystko żywo wystawiamy. Dla naszego honoru narodowego wszystko równo, czy upadek Don Carlosa z użytkiem dla Hiszpanii, czy też nie. Jakikolwiek był cel, środki jednak do tego użyte zawsze będą skazą dla sławy naszéj.«

Niemcy.

Z Hanoweru, dn. 16. Września.

Korespondent hamburski umieścił wyrok kancelaryi sprawiedliwości w sprawie Rumanna. Jest on następującéj osnowy: „W sprawie śledczéj przeciw całemu Magistratowi z powodu podania tegoż przesłanego dnia 15. Czerwca b. r. do Zgromadzenia Związkowego odpowiada się: »Z powodu obrazy rządu w tém podaniu, sprawa ta dalszemu ulegnie śledztwu aż do wydania głównego wyroku. — Ponieważ nareszcie zawieszenie urzędo-

wania Dyrektora miasta Rumanna zawyrokowano, nie ma żadnego powodu do cofnięcia tegoż. — Hanower dnia 11. Września 1839. A. F. Hinüber. Oelkers « Cały Magistrat zebrał się dzisiaj w celu naradzenia się nad krokami, jakich się w téj sprawie chwycić należy. Komissya ustanowiona do ułożenia planu konstytucyi podobno już za tydzień pracę swą ukończy. Stany już w Grudniu zebrać się mają. Kollegium obywatelskie postanowiło prosić raz jeszcze Króla o zniesenie zawiesze nia urzędowania Rumanna. — Belgijski Generał Porucznik, Hrabia Goblet, przybył tu z listami wierzytelnemi swego Monarchy.

Szwajcarya.

Z Zürichu, dnia 12. Września.

Rząd tymczasowy uchwalił co następuje: »Zważając: 1) że się z nadesłanych raportów wykazuje, jak Pan Pułkownik i Inspektor artylleryi Hirzel w charakterze swoim jako Dyrektor wojskowy i arsenału w czasie ostatnich smutnych wypadków, w skutek odebranych rozkazów wszystko uczynił, co do zabezpieczenia arsenału potrzebném było; 2) że Panu Hirzlowi żadnéj winy w téj mierze przypisać nie można, lecz że owszem wszelkich zaraz użył środków do odwrócenia większego jeszcze nieszczęścia; 3) że stósunki obecne wymagają, aby wojskowe środki najzdatniejszemu poruczono oficerowi, stanowimy: 1) Pan Pułkownik Hirzel zostaje mianowany Komendantem całéj siły zbrojnéj. Rząd spodziewa się, że Pan Pułkownik Hirzel poświęci jako człowiek honorowy kantonowi zürichskiemu swoje ważne usługi. 2) Rada wojenna zawiadomi o tém Pana Pułkownika Hürzla. — Zürich, dnia 11. Września 1839.«

W Grimisaut w kantonie Wallis wybuchły niespokojności. Lud sprzeciwiał się nowéj organizacyi, a gdy ją żandarmi proklamowali, jednego z nich zabito a kilka innych osób raniono.

Włochy.

Z Messyny, dnia 29. Sierpnia.

(*Börsenhalle.*) — Od trzech dni powszechna trwoga panuje w mieście; d. 27. po 1éj godzinie z południa mieliśmy tu mocne trzęsienie ziemi, które się w nocy od d. 27. na 28. trzy razy powtórzyło. Dzień wczorajszy spokojnie przeminął; ale ostatniéj nocy znowu trzy dały się uczuć wstrząśnienia, z których jedno po godz. 12. bardzo było mocne. Trzęsienie ziemi tu mianowicie nadzwyczajną wzbudza obawę; większa część ludności noc na ulicy przepędza; kto ma pojazd, śpi w nim na polu; inni kładą się spać na madracach na polu, inni znowu kazawszy powynosić krzesła i łóżka śpią na ulicach i wolnych miejscach. W roku 1873, dwa wstrząśnienia ziemi całą Messynę w stós gruzów zamieniły, a ślady téj okropnéj klęski jeszcze do dziś dnia istnieją. Najgroźniejsze godziny od 5. wieczorem do 5. rano; ale teraz wiatr się zwrócił i tuszymy sobie, że wszystko już przeminęło.

Turcya.

Z Konstantynopola, dnia 27. Sierpnia.

Dnia 21. m. b. Poseł Rossyjski i Hrabia Rzewuski, Adjutant Cesarza Rossyjskiego, Wezyrowi W. wizytę oddali. Na konferencyi téj, która podobno długo trwała, miała być mowa o obecnym stanie spraw politycznych, a wedle pogłoski oświadczył Hrabia Rzewuski W. Wezirowi, iż Porta na pomoc Rossyi równie jak i innych wielkich mocarstw spuszczać się może, a w razie potrzeby i na interwencyę Rossyi, kiedy Cesarz Mikołaj niczego bardziéj nie pragnie, jak Sułtanowi szczére i przyjacielskie chęci swoje okazać i sprawę całą w sposób dla Turcyi korzystny załatwić. Poseł i Hr. Rzewuski udali się następnie do Seraskiera Halila Baszy, któremu podobne uczynili oświadczenie. Hrabia wieczorem, wsiadłszy na stojącą na Bosforze korwetę rossyjską, do Brussy się puścił.

Wiadomości krajowe.

Z Poznania. — Żniwa zboża ozimego w tutejszym obwodzie regencyjnym skończone i wszędzie nadziei powziętéj zadość uczyniły. Równie w słomie jak w ziarnie plony zaspokoiły oczekiwania gospodarzy. Chléb z nowego żyta pieczony wyborny i odznacza się białością swoją. Z przyczyny chłodnodżdżystego powietrza w połowie miesiąca żniwa siewów jarych, nie rokujące obfitych zbiorów, jeszcze nie skończone. Winna macica, z dochodów z któréj w niektórych powiatach obwodu tutejszego mieszkańcy całkiem się utrzymują, przez niepomyślne powietrze w rozwinięciu się swojém opóźniła, ale nastałe teraz ciepłe powietrze wszystko może jeszcze wynagrodzi.

Sławny chemik Pan E. Chevreul wydał nie dawno nowe, dla fabrykantów bardzo ważne dzieło, pod nazwą: *Sur le contraste de couleurs.* Dzieło to stanowi spory tom i zawiéra mappę o trzydziestu rycinach, na których wszystkie złożone kolory podług najnowszéj teoryi Chevreula są wyobrażone.

Nowy Zeuxys paryzki. — Król Francuzów był nie dawno na wystawie pięknych sztuk i wyrobów w Paryżu, przyczém wydarzył się wypadek, który stawił dowód, że

Francya w naszych czasach nowego Zeuxysa posiada. Ludwik Filip zwidziwszy niektóre sale i oddawszy celniejszym artystom zasłużone pochwały, zatrzymał się przed kunsztownemi motylami pana de Benny, które tak wielkie mają podobieństwo z motylami żywemi, iż w saméj rzeczy oko człowieka złudzić mogą. Król ujrzawszy je zachwycił się i okrył artystę najpiękniejszemi pochwałami; lecz nie dosyć na tém; jeszcze zaszczytniejszy tryumf czekał artystę. — Wiadomo, iż motyle przez sam skład swéj budowy niejaki pociąg ku sobie okazują, który je nawzajem do siebie sprowadza. — Otóż w chwili, gdy dostojny gość przypatrywał się tym utworom kunsztu, żywy motyl, latający właśnie podówczas po oknie w sali, oszukany nadzwyczajnem podobieństwem kunsztownych motylów, zbliżył się i usiadł nakoniec całkiem swobodnie na skłanném naczyniu, po za którém kunsztowne motyle pana de Benny jaśniały. Wyobrazić sobie można, jaki zapał obudziło w widzach to *intermezzo*, zewsząd dały się słyszeć połączone z podziwieniem oklaski, a nawet król śmiał się z tak niewinnéj, a tak rzeczywistéj pochwały, jaką uwieńczona została zasługa artysty, któremu się wdzięki natury w tak złudném wykończeniu odwzorować powidło.

Młodzi monarchowie. — Jestto rzeczą osobliwszą, iż za naszych czasów pięć tronów młodzi monarchowie zajmują, i tak sułtan ma lat 16, donna Marya da Gloria 20, Wiktorya 20; cesarz brazylijski 13, a Izabella lat 9.

Pływacz Wawrzyniec Blot, który już 16 ludzi wyratował z pośród Sekwany, i przytém tak dalece bezinteressownym się okazał, iż za tę rzadką, dla ludzkości położoną zasługę nie przyjął w nagrodę dawanego mu medalionu, padł nie dawno lekkomyślności swéj ofiarą. Będąc z kilką towarzyszów w jednéj z szynkowni paryzkich, pospieszył z nimi dla roztrzygnienia zakładu ku Malquais nad brzeg Sekwany. Przybywszy na oznaczone miejsce, towarzysze rzucili jakowąś rzecz w wodę, o którą Blot poszedł o zakład, że ją wydobędzie, i pornął w wodę; dwie minuty upłynęło, a Blot nie wypłynął. Przestrach ogarnął wszystkich towarzyszy i kilku z nich pospieszyło mu w pomoc. Wydobyto go z wody, ale już nieżywego; użyto wszelkich środków, ale do trzeć się go nie było można. Żałują go powszechnie, nie tylko dla tego, że był człowiekiem uczciwego charakteru, ale nawet, że tylu nieszczęśliwym życie ocalił.

Doniesienie o nauce tańców.

Podpisany ma honor najuniżeniéj donieść, iż nauka tańców z dniem 1. Października się rozpocznie.

Simon, nauczyciel tańców.

Szanownéj Publiczności, miejscowéj jako téż okolicznéj, mam zaszczyt polecić najuniżeniéj mój od dawna już znany skład towarów optycznych, zwracając szczególniéj uwagę na

„nowo wynalezioną kieszonkową perspektywę teatralną.“

Instrument ten, chociaż całkowicie wyciągniony, niedłuższy jest nad $2\frac{1}{2}$ cala, a jednakże posiada zadziwiającą siłę teleskopiczną. Za pomocą osobnego szkła okularnego zastępuje miejsce jednego z najlepszych perspektywów teatralnych, a mianowicie dla osób wojskowych jest bardzo dogodny i użyć go można dla każdego oka słabo, krótko lub daleko widzącego. Gdy tylko kilka tych instrumentów posiadam, upraszam osoby nabyć je sobie życzących, aby mię jak najprędzéj odwiedzić raczyły. Mieszkam, jak wiadomo, na ulicy Wrocławskiéj w hotelu saskim pod Nr. 8.

H. Hassler,
Król. Bawarski optyk examinowany.

Kurs papierów i pieniędzy giełdy Berlińskiéj.

Dnia 21. *Września* 1839.	Stopa prC.	Na pr. kurant	
		papierami	gotowizną
Obligi długu państwa	4	$103\frac{5}{6}$	$103\frac{1}{3}$
Pr. ang. obligacye 1830. . . .	4	103	$102\frac{1}{2}$
Obligi premiow handlu morsk.	—	—	$69\frac{5}{12}$
Obligi Kurmarchii z bież. kup.	$3\frac{1}{2}$	102	—
Obligi tymcz. Nowéj Marchii dt.	$3\frac{1}{2}$	102	—
Berlińskie obligacye miejskie .	4	$103\frac{3}{4}$	—
Królewieckie dito . .	4	—	—
Elblągskie dito . .	$4\frac{1}{2}$	—	—
Gdanskie dito w T.	—	$47\frac{1}{2}$	—
Zachodnio-Pr. listy zastawne .	$3\frac{1}{2}$	$102\frac{5}{8}$	—
Listy zast. W. X. Poznanskiego .	4	105	—
Wschodnio-Pr. listy zastawne .	$3\frac{1}{2}$	$102\frac{1}{2}$	102
Pomorskie dito . .	$3\frac{1}{2}$	10[illegible]$\frac{1}{2}$	—
Kur- i Nowomarch. dito . .	$3\frac{1}{2}$	$103\frac{7}{12}$	—
Szlaskie dito . .	$3\frac{1}{2}$	$103\frac{1}{4}$	—
Obl. zalegl. kap. i prC. Kur- i Nowéj-Marchii	—	$96\frac{3}{4}$	$95\frac{3}{4}$
Złoto al marco	—	215	214
Nowe dukaty	—	$18\frac{1}{2}$	—
Frydrychsdory	—	$13\frac{1}{2}$	13
Inne monety złote po 5 talarów .	—	$12\frac{1}{4}$	$12\frac{1}{4}$
Disconto	—	3	4